

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9232,Osmiu-bohaterow-odzyskalo-nazwiska-Warszawa-28-wrzesnia-2014.html>
28.04.2024, 02:58

Ośmiu bohaterów odzyskało nazwiska - Warszawa, 28 września 2014

Na uroczystości w Pałacu Prezydenckim z udziałem Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego rodziny ośmiu ofiar terroru komunistycznego odebrały noty identyfikacyjne swoich krewnych, których szczątki ekshumowano w kwaterze „Ł” Cmentarza Wojskowego na warszawskich Powązkach. Zidentyfikowani to: [Julian Czerwiakowski](#), [Bolesław Cześćcik](#), [Stefan Głowacki](#), [Bolesław Kontrym](#), [Dionizy Sosnowski](#), [Zygmunt Szymanowski](#), [Ludwik Świder](#) i [Aleksander Tomaszewski](#).

Polecamy Państwu relację IPN TV:

Do tej pory w kwaterze „Ł” wydobyto szczątki ok. 200 osób. Już wcześniej zidentyfikowano 28 z nich. Byli to: Stanisław Abramowski, Władysław Borowiec, Henryk Borowy-Borowski, Bolesław Budelewski, Edmund Z. Bukowski, Jan Czeredys, Hieronim Dekutowski, Adam Gajdek, Roman Groński, Stanisław Kasznica, Aleksander Adam Kita, Zygfryd Kuliński, Stanisław Łukasik, Józef Łukaszewicz, Jerzy Miatkowski, Stanisław Mieszkowski, Antoni Olechnowicz, Marian Orlik, Henryk Pawłowski, Tadeusz Pelak, Zbigniew Przybyszewski, Karol Rakoczy, Eugeniusz Smoliński, Zygmunt Szendzielarz, Edmund Tudruj, Wacław

Walicki, Arkadiusz Wasilewski i Ryszard Widelski.

W latach 1944–1956 wskutek terroru komunistycznego w Polsce śmierć poniosło około pięćdziesięciu tysięcy osób, straconych na mocy wyroków sądowych, zamordowanych i zmarłych w siedzibach Urzędów Bezpieczeństwa i Informacji Wojskowej, więzieniach i obozach, zabitych w walce lub w trakcie działań pacyfikacyjnych. Znaczną część ofiar stanowili członkowie antykomunistycznego ruchu oporu, kontynuujący walkę zbrojną do początku lat pięćdziesiątych.

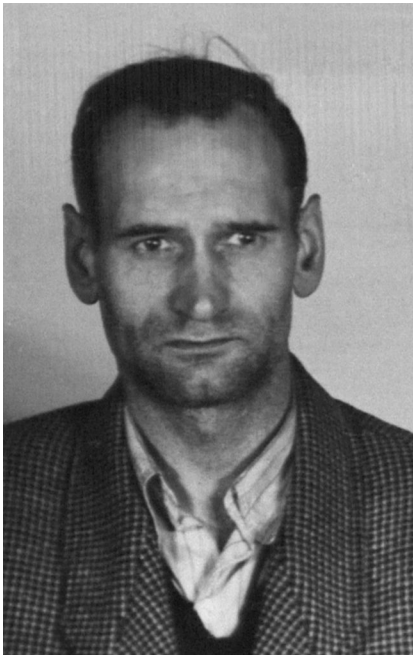
Ciała ekshumowane w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego to zamordowani w więzieniu mokotowskim w Warszawie żołnierze podziemia niepodległościowego oraz inne ofiary komunizmu z okresu stalinowskiego.

Prace ekshumacyjno-identyfikacyjne prowadzi interdyscyplinarny zespół naukowy, tworzony przez antropologów, archeologów, genetyków, historyków i medyków sądowych pod kierownictwem dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka, naczelnika Samodzielnego Wydziału Poszukiwań IPN i Pełnomocnika Prezesa IPN ds. poszukiwań miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego (badania genetyczne koordynuje dr Andrzej Ossowski z Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego). Zespół grupuje specjalistów z Instytutu Pamięci Narodowej, Instytutu Ekspertyz Sądowych z Krakowa, Polskiej Bazy Genetycznej Ofiar Totalitaryzmów oraz Zakładów Medycyny Sądowej ze Szczecina i Wrocławia

Ogólnopolski projekt badawczy „Poszukiwania nieznanymi miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego 1944–1956” jest efektem współdziałania wielu instytucji państwowych, przede wszystkim IPN, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie i Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu. Ich współpraca ma na celu ustalenie lokalizacji grobów straconych i zamordowanych w latach stalinizmu, ekshumację i identyfikację odnajdywanych szczątków. Działania te są finansowane z budżetu państwa, częściowo, np. w wypadku Polskiej Bazy Genetycznej Ofiar Totalitaryzmów, także wspierane przez instytucje i osoby prywatne.

Więcej o programie poszukiwań:

<http://poszukiwania.ipn.gov.pl/>

Julian Czerwiakowski (1911-1953)

ps. „Jurek, „Jerzy Tarnowski”, żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych, organizacji „Nie” i „Wolność i Niezawisłość”

Urodził się 12 lutego 1911 r. w Żurominie, pow. Sierpc, syn Ksawerego i Władysławy z d. Szelażek. W 1932 r. został powołany do służby wojskowej, którą pełnił w Batalionie Mostowym w Kazuniu k. Modlina.

Od 1942 r. był związany z Narodowymi Siłami Zbrojnymi. Podlegał Zygmuntowi Ojrzyńskiemu pseud. „Ostaszewski” – szefowi wywiadu Okręgu Warszawa NSZ. Jako kierownik wywiadu NSZ na obwód Warszawa – Śródmieście zorganizował komórkę obserwacyjno – wywiadowczą. W drugiej połowie 1943 r. (sierpień lub wrzesień) za pośrednictwem Ojrzyńskiego rozpoczął działalność w organizacji „Start” – Ekspozyturze Urzędu Śledczego m.st.

Warszawy Państwowego Korpusu Bezpieczeństwa, gdzie objął funkcję kierownika Placówki Śródmieście.

Od kwietnia do października 1945 r. działał w organizacji „NIE” oraz Zrzeszeniu „Wolność i Niezawisłość”.

Aresztowany przez UB 21 grudnia 1948 r. w swoim warszawskim mieszkaniu. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy pod przewodnictwem sędziego Mariana Stępczyńskiego z 22 kwietnia 1952 r. został skazany na karę śmierci. Rada Państwa decyzją z dnia 27 grudnia 1952 r. nie skorzystała z prawa łaski.

Wyrok wykonano 5 stycznia 1953 r. w więzieniu mokotowskim w Warszawie.

Szczałki Juliana Czerwiakowskiego odnaleziono 24 maja 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Bolesław Częścik (1924-1951)

ps. „Orlik”, żołnierz Narodowych Sił Zbrojnych, Narodowego Zjednoczenia Wojskowego

Urodził się 1 czerwca 1924 r. w m. Wola – Józefowo, gm. Krasnosielc, pow. Maków Mazowiecki, syn Józefa i Feliksy z d. Tomaszewskiej. W okresie okupacji wstąpił do Narodowych Sił Zbrojnych.

Po wejściu wojsk sowieckich służył w oddziale pod dowództwem Romana Dziemieszkiewicza „Adama”, „Pogody”. Brał udział w wielu akcjach zbrojnych na terenie powiatów: ciechanowskiego, makowskiego, ostrołęckiego i pułtuskiego (m.in. rozbicia aresztu PUBP w Krasnosielcu na początku maja 1945 r. skąd uwolniono kilkudziesięciu żołnierzy AK i NSZ).

Po rozbiciu oddziału R. Dziemiszkiwicza działał od 1946 r. w oddziale Pogotowia Akcji Specjalnej XVI Okręgu Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Józefa Kozłowskiego, ps. „Las”. 22 kwietnia 1947 r. ujawnił się w Warszawie przed Urzędem Bezpieczeństwa Publicznego na m.st. Warszawę.

13 września 1950 r. został aresztowany w Drewnicy (pow. Gdańsk). 7 kwietnia 1951 r. WSR w Warszawie na sesji wyjazdowej w Pułtusku pod przewodnictwem por. Edwarda Hollera skazał go na karę śmierci. Prezydent Bolesław Bierut decyzją z dnia 3 lipca 1951 r. nie skorzystał z prawa łaski.

Wyrok wykonano 10 lipca 1951 r. w więzieniu mokotowskim w Warszawie.

Szczałki Bolesława Częścika odnaleziono 17 sierpnia 2012 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Stefan Głowacki (1903-1949),

ps. „Smuga”, porucznik AK, oficer Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej.

Urodził się 31 marca 1903 r. w Lublinie, syn Stanisława i Katarzyny z d. Stola. W 1924 r. został wcielony do wojska, służył w 8. pp Legionów w Lublinie.

Po zakończeniu służby pozostał w wojsku. W 1934 r. awansował na podporucznika. Przeniesiony do 17. pp w Rzeszowie, w 1938 r. awansował do stopnia porucznika. Wiosną 1939 r. został przeniesiony do Korpusu Ochrony Pogranicza w Augustowie. W czasie kampanii wrześniowej brał udział w walkach w okolicach Augustowa i Suwałk. W listopadzie 1939 r. wyjechał do Wilna gdzie od roku 1941 rozpoczął działalność w AK

pełniąc funkcję dowódcy podrejonu.

W kwietniu 1945 r. jako repatriant wyjechał z Wilna i przybył do Wrocławia. W marcu 1946 r. nawiązał współpracę z Ośrodkiem Mobilizacyjnym Wileńskiego Okręgu AK kierowanym przez ppłk. Antoniego Olechnowicza „Pohoreckiego”.

7 lipca 1948 r. został aresztowany w zasadzce w Dębowej Łące koło Leszna. 8 marca 1949 r. WSR w Warszawie pod przewodnictwem kpt. Zbigniewa Furtaka skazał go na karę śmierci. Prezydent Bolesław Bierut decyzją z dnia 3 czerwca 1949 r. nie skorzystał z prawa łaski.

Wyrok wykonano 13 czerwca 1949 r. w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Postanowieniem z 25 października 1990 r. Izby Wojskowej Sądu Najwyższego wyrok WSR w Warszawie w sprawie Stefana Głowackiego został uznany za nieważny.

Szczałki por. Stefana Głowackiego odnaleziono 20 maja 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Bolesław Kontrym (1898 - 1953)

ps. „Żmudzin”, „Biały”, „Bielski”, „Cichocki”, oficer Policji Państwowej w II Rzeczypospolitej, major Wojska Polskiego, cichociemny, oficer Armii Krajowej. Urodził się 27 sierpnia 1898 r. w majątku Zaturce, pow. Łuck, syn Władysława i Adolfiny z d. Cichockiej. Pochodził z rodziny z tradycjami niepodległościowymi: przodkowie byli uczestnikami powstania listopadowego oraz styczniowego. W 1909 r. został oddany do szkoły kadetów w Kijowie, a następnie w Jarosławiu n. Wołgą. Po wstąpieniu do armii carskiej w 1915 r. został wysłany na front karpacki gdzie dowodził oddziałem konnych zwiadowców w 127 i 660 pp. Od stycznia 1918 r. służył w 5 pułku ułanów II Korpusu Polskiego na Wschodzie, a po jego rozbrojeniu dostał się do niewoli

niemieckiej skąd uciekł i zgłosił się do Komendy Naczelnej 3 POW w Kijowie.

Po przedostaniu się do Archangielska uczestniczył w walkach z bolszewikami. W lipcu 1919 r. został aresztowany i po trzech miesiącach wcielony do Armii Czerwonej. W latach 1919-1920 brał udział w walkach na froncie fińskim. Za męstwo w walkach został trzykrotnie odznaczony i skierowany na studia do Akademii Sztabu Generalnego w Moskwie. Od lutego 1922 r. wykonywał zlecenia wywiadowcze attaché wojskowego przy Poselstwie RP w Moskwie. Wobec zagrożenia aresztowaniem w grudniu 1922 r. nielegalnie wrócił do Polski.

Po zweryfikowaniu pełnił służbę w Straży Granicznej, a następnie od 1923 r. w Granicznej Policji Państwowej. Do września 1939 r. służył w Policji Państwowej pełniąc funkcję m.in. naczelnika Urzędu Śledczego w Białymstoku i kierownika wydziału śledczego w Wilnie. 19 września został internowany

w obozie Kołotowo pod Kownem skąd przez Estonię, Łotwę, Szwecję, Norwegię i Anglię 10 grudnia 1939 r. dotarł do Francji. Brał udział w walkach pod Narwikiem w Samodzielnej Brygadzie Strzelców Podhalańskich. W roku 1940 przedostał się do Wielkiej Brytanii, gdzie od 1941 r. pełnił służbę w 1 Samodzielnej Brygadzie Spadochronowej. Zgłosił chęć do służby w kraju, został zaprzysiężony na rotę AK i w kwietniu 1942 r. przeszedł szkolenie dywersyjne i spadochronowe w ramach kursu na cichociemnych.

W nocy z 1 na 2 września 1942 r. został zrzucony na placówkę „Rogi” na północny wschód od Grójca. Został przydzielony do „Wachlarza” a od marca 1943 r. został szefem Kedywu Okręgu AK Brześć, następnie szefem Centrali Służby Śledczej Państwowego Korpusu Bezpieczeństwa. Zorganizował i dowodził oddziałem „Sztafeta-Podkowa” (następnie „Podkowa”) wykonującym m.in. egzekucje na konfidentach i agentach gestapo. W Powstaniu Warszawskim był dowódcą 4. kompanii w zgrupowaniu Armii Krajowej mjr. „Bartkiewicza” (Włodzimierz Zawadzki) i równocześnie dowódcą odcinka taktycznego w podobwodzie Śródmieście-Północ: Królewska - Kredytowa - pl. Małachowskiego. Z chwilą utworzenia 20 września 1944 r. Warszawskiego Korpusu AK został dowódcą III batalionu 36.

pułku piechoty Legii Akademickiej wchodzącego w skład 28. Dywizji Piechoty Armii Krajowej im. Stefana Okrzei. W czasie powstańczych walk był czterokrotnie ranny (m.in. w dniu 4 sierpnia w czasie szturm na budynek PAST-y, którym dowodził).

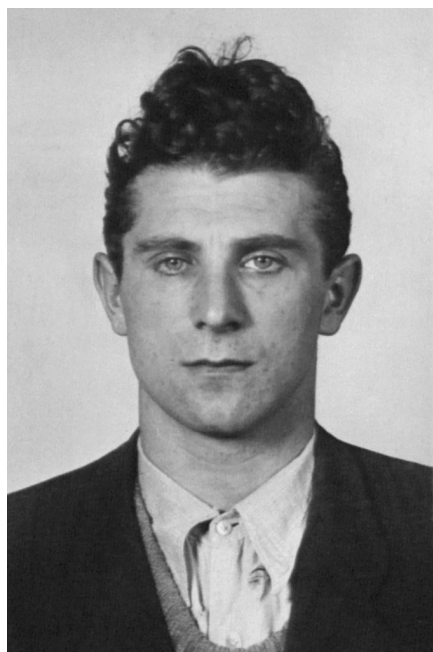
Po powstaniu przebywał w wielu obozach jenieckich, m. in. w obozie w Sandbostel, skąd zbiegł w kwietniu 1945 r. i przedostał się do 1 Dywizji Pancerniej gen. S. Maczka gdzie został dowódcą kompanii. Po dwóch latach powrócił do kraju i rozpoczął pracę w Centralnym Zarządzie Państwowego Przemysłu Fermentacyjnego w Warszawie.

13 października 1948 został aresztowany. Po czteroletnim śledztwie wyrokiem z dnia 26 czerwca 1952 r. Sądu Wojewódzkiego dla m. st. Warszawy pod przewodnictwem Czesława Kosima został skazany na karę śmierci. Rada Państwa decyzją z dnia 27 grudnia 1952 r. nie skorzystała z prawa łaski.

Wyrok wykonano 2 stycznia 1953 r. w więzieniu mokotowskim w Warszawie.

Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego dla m.st. Warszawy z dnia 3 grudnia 1957 r. został zrehabilitowany.

Szczałki Bolesława Kontryma zostały odnalezione 24 maja 2013 roku w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Dionizy Sosnowski (1929-1953)

ps. „Zbyszek”, „Józef”, absolwent kursu radiotelegrafistów Delegatury Zagranicznej Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”, zrzucony na spadochronie do Polski w 1952 r., kapral podchorąży.

Pochodził z Goniądza, szkołę średnią ukończył w Białymstoku. W 1948 r. przyjechał do Warszawy i podjął studia na Akademii Medycznej, jednak wkrótce z powodu zarzutów politycznych musiał je przerwać i zaczął pracę jako wychowawca w ośrodku szkoleniowo-wychowawczym dla młodzieży.

Wiosną 1951 r. został jako niezrzeszony wytypowany przez ZMP na Złot Młodzieży w Berlinie, co postanowił wykorzystać do ucieczki na Zachód. Gdy wiadomość ta dotarła do Urzędu Bezpieczeństwa, w czerwcu 1951 r.

nawiązał z nim kontakt agent Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Sosnowski został wciągnięty do operacji „Cezary”, czyli pozorowania przez MBP działalności w kraju Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” (tzw. V Komenda WiN).

Był nieświadomy prowokacyjnego charakteru organizacji. Jego wyjazd do Berlina został zablokowany, lecz 5/6 stycznia 1952 r. został przerzucony przez zieloną granicę do Niemiec. Trafił na zorganizowany przez Delegaturę Zagraniczną WiN we współpracy z polskimi władzami wojskowymi na uchodźstwie i przy pomocy amerykańskich instruktorów kurs radiotelegrafistów z elementami szkolenia dywersyjnego. Ukończył go w sierpniu 1952 r. W nocy 4/5 listopada 1952 r. został zrzucony na spadochronie na Pomorzu (wraz ze Stefanem Skrzyszowskim vel Januszem Paterą). Po skoku został awansowany przez polskie

władze wojskowe na uchodźstwie na stopień kaprała podchorążego rezerwy i odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi z Mieczami. Przywieziony sprzęt, wyposażenie i pieniądze przejęła „V Komenda WiN”.

W ramach likwidacji operacji „Cezary” został aresztowany 6 grudnia 1952 r. Po pokazowej rozprawie 18 lutego 1953 r. WSR w Warszawie pod przewodnictwem ppłk. Mieczysława Widaja skazał go na śmierć. Dionizy Sosnowski został zamordowany w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie 15 maja 1953 r.

18 października 2000 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie na mocy ustawy z 23 lutego 1991 r. uznał za nieważny wyrok WSR i postanowienie NSW wobec Dionizego Sosnowskiego, który padł ofiarą prowokacji MBP, a motywem jego działalności była chęć walki o niepodległy byt Państwa Polskiego.

Szczałki Dionizego Sosnowskiego odnaleziono 14 maja 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Zygmunt Szymanowski (1910-1950)

ps. „Jezierza”, „Lis”, „Bez”, „Cis”, „61”, porucznik AK, oficer Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej.

Urodził się 15 sierpnia 1910 r. w Motulach, gm. Filipów, pow. Suwałki; syn Władysława i Feliksy z d. Ciszewskiej. Szkołę powszechną ukończył w Motulach, naukę kontynuował w szkole średniej w Suwałkach. We wrześniu 1928 r. wyjechał do Lwowa i tam w kwietniu 1931 r. zdał maturę.

W sierpniu 1931 r. powołany do służby wojskowej, został przydzielony do Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty

w Krakowie. Ukończył ją w 1932 r. w stopniu plutonowego podchorążego i został skierowany do 19. Pułku Piechoty we Lwowie.

Czynną służbę wojskową zakończył we wrześniu 1932 r. (w 1935 r. podczas ćwiczeń rezerwy otrzymał stopień ppor., a w styczniu 1939 r. por.).

W 1934 r. rozpoczął studia w Akademii Handlu Zagranicznego we Lwowie i na Politechnice Lwowskiej.

W czerwcu 1939 r. uzyskał dyplom magistra nauk ekonomiczno-handlowych i absolutorium na Politechnice. We wrześniu 1939 r. jako dowódca kompanii ckm w 19. pp 5. DP, brał udział w walkach pod Włocławkiem, Kutnem, Sochaczewem, Łodzią, Płockiem, bronił Modlina. Został dwukrotnie ranny – pod Płockiem i w Palmirach. Od 20 września 1939 r. przebywał w szpitalu w Modlinie, skąd trafił do obozu jenieckiego w Działdowie, skąd zbiegł do Suwałk, gdzie został ponownie aresztowany. Po kolejnej ucieczce osiadł na Wileńszczyźnie i prawdopodobnie został członkiem ZWZ.

W 1942 r. rozpoczął działalność w AK jako szef komórki wywiadowczej wywiadu kolejowego w Wilnie. Używał ps. „Jezierza”, „Lis”, posługiwał się także nazwiskami: Antoni Piwowarski, Jan Sadowski. 20 września 1944 został aresztowany przez NKWD i wyniku śledztwa skazany

za działalność w AK na 10 lat pozbawienia wolności. 15 marca 1945 r. udało mu się uciec i ukrywał się w Wilnie, skąd 30 kwietnia 1945 r. wyjechał do Suwałk. Od września 1947 r. pod ps. „Lis”, „Bez”, działał w Ośrodku Mobilizacyjnym Wileńskiego Okręgu AK, tworząc siatkę wywiadowczą – zbierał informacje o działalności politycznej, gospodarczej i nastrojach społecznych.

Aresztowany 22 czerwca 1948 r. w Szklarskiej Porębie w ramach Akcji „X” mającej na celu rozbięcie struktur Okręgu Wileńskiego AK na początku lipca 1948 r. został osadzony w więzieniu na Mokotowie. 24 stycznia 1950 r. Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie, pod przewodnictwem sędziego mjra Mieczysława Widaja, skazał go na karę śmierci. Prezydent Bolesław Bierut decyzją z dnia 25 maja 1950 r. nie skorzystał z prawa łaski.

Wyrok wykonano 31 maja 1950 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie.

Postanowieniem z 12 maja 1992 r. Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego uznał za nieważny wyrok WSR w Warszawie wydany wobec Zygmunta Szymanowskiego.

Szczałki por. Zygmunta Szymanowskiego odnaleziono 27 maja 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Ludwik Jan Świder (1893-1952)

ps. „Johann Puk”, major, oficer zawodowy Wojska Polskiego.

W czasie I wojny światowej służył w armii Austro-Węgier. W 1918 r. wstąpił do Wojska Polskiego. Służył w 26 pp. Był dowódcą kompanii, a później także batalionu. Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej. Był ranny w walce. Odznaczony Krzyżem Walecznych. W 1926 r. przeniesiony do 27 pp. w Częstochowie. W 1928 r. odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi i awansowany do stopnia majora.

W 1929 r. powierzono mu obowiązki dowódcy batalionu. W 1931 r. przesunięty na stanowisko kwatermistrza. W 1935 r. został komendantem Powiatowej Komendy

Uzupełnień w Tarnopolu.

W 1937 r. Wojskowy Sąd Okręgowy nr I w Warszawie skazał go na osiem miesięcy więzienia, zaliczając pobyt w areszcie jako odbycie kary. W 1938 r. przeniesiony w stan spoczynku. W rzeczywistości zatrudniony na stanowisku kierownika agentury w Samodzielnym Referacie Informacyjnym Dowództwa Okręgu Korpusu nr IV w Łodzi, gdzie pracował do wybuchu wojny.

We wrześniu 1939 r. wraz ze swoją jednostką internowany w Rumunii. Od 1941 r. więziony w niemieckich obozach jenieckich dla polskich oficerów. Po wojnie przebywał w obozach dla przesiedleńców (dipisów).

W 1949 r. zaangażowany przez mjr. Franciszka Miszczaka ps. „Stefan Reda” do pracy w ośrodku wywiadowczym w Quackenbrück, który podlegał naczelnym władzom RP na uchodźstwie. W 1950 r., wraz z całą placówką (w tym czasie pod kierownictwem mjr.

Stanisława Laurentowskiego ps. „Stanisław Lorenz”), przeniesiony do Barkhausen.

W połowie 1950 r. wyznaczony na kierownika ekspozytury ośrodka w Berlinie, którą ulokowano w siedzibie Towarzystwa Pomocy Polakom. W tym czasie posługiwał się nazwiskiem Johann Puk. Zajmował się przesłuchiwaniami uciekinierów, werbowaniem współpracowników i organizowaniem dróg łączności z krajem.

W dniu 23 lipca 1951 r., w porozumieniu z MBP, aresztowany przez służby sowieckie na terenie Berlina. Dopiero w lutym 1952 r. przekazany do dyspozycji Departamentu Śledczego MBP. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 23 czerwca 1952 r. skazany na karę śmierci. Rada Państwa nie skorzystała z prawa łaski. Wyrok wykonano 19 grudnia 1952 r.

Szczałki Ludwika Świdra odnaleziono 23 maja 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

Aleksander Tomaszewski (1904-1949)

ps. „Al”, „Bończa”, nazwisko konspiracyjne Tomasz Aleksandrowski, kapitan AK, oficer Okręgu Wileńskiego Armii Krajowej.

Urodził się 12 grudnia 1904 r. w Wilnie, syn Albina i Marii z d. Romanowskiej. W 1926 r. został powołany do czynnej służby wojskowej w 86. pp w Mołodecznie.

Po ukończeniu szkoły oficerskiej w Bydgoszczy w 1932 r. został przydzielony do pełnienia służby w 5. pp stacjonującym w Wilnie. Był tam dowódcą plutonu w stopniu porucznika.

W czasie okupacji niemieckiej oraz po wkroczeniu Sowietów do Wilna pełnił w strukturach Okręgu Wilno AK funkcję komendanta 1. Rejonu Dzielnicy D oraz

komendanta Dzielnicy E Garnizonu Miasta Wilna. Zreorganizował łączność, zabezpieczył archiwa oraz magazyny broni i amunicji. Pod koniec 1945 r. wyjechał do Polski.

Początkowo zamieszkał w Jeleniej Górze, następnie we Wrocławiu. Po nawiązaniu kontaktu z ppłk. Antonim Olechnowiczem zdecydował się pozostać w konspiracji. Działał w Ośrodku Mobilizacyjnym Wileńskiego Okręgu AK, gdzie prowadził legalizacje i wywiad wojskowy. Ponadto utrzymywał łączność z grupami młodzieżowymi działającymi na Dolnym Śląsku, Gdańsku i Łodzi. Od marca 1947 r. należał do ścisłego sztabu Komendy Okręgu Wileńskiego AK. Kierował działalnością wywiadowczą oraz kontrwywiadowczą prowadzoną przez żołnierzy AK. Jego mieszkanie we Wrocławiu było lokalem kontaktowym i miejscem przechowywania części archiwaliów konspiracji wileńskiej.

Aresztowany 26 czerwca 1948 r. wraz z ppłk. Olechnowiczem przez funkcjonariuszy WUBP w swoim mieszkaniu we Wrocławiu w wyniku ogólnopolskiej operacji MBP o krypt. „Akcja X”, skierowanej przeciwko żołnierzom polskiego podziemia niepodległościowego z Wileńszczyzny. Na początku lipca 1948 r. został osadzony w więzieniu na Mokotowie. 20 stycznia 1949 r. wyrokiem WSR w Warszawie pod przewodnictwem mjra Józefa Badeckiego

został skazany na karę śmierci. Prezydent Bolesław Bierut decyzją z dnia 3 czerwca 1949 r. nie skorzystał z prawa łaski.

Wyrok wykonano 13 czerwca 1949 r. w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Postanowieniem z 13 września 1991 r. Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie uznał za nieważny wyrok WSR w Warszawie skazujący Aleksandra Tomaszewskiego.

Szcątki por. Aleksandra Tomaszewskiego odnaleziono 20 maja 2013 r. w kwaterze „Ł” Cmentarza Powązkowskiego Wojskowego w Warszawie.

fot: Wojciech Olkuśnik, Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej